

MILJØMINISTERIET
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Att.: Magnus Heunicke

Kr. Hyllinge d. 17.10.2023

Den svenske licensjagt på Ulv og EU's habitatdirektiv

Ved Foreningen Ulvetids møde med dig den 26. september 2023 om ulvene i Danmark, spurgte du ind til vores syn på den svenske licensjagt. Det fik os efterfølgende til at spekulere på, om det eventuelt er under overvejelse om Danmark kan bruge en lignende forvaltningsmetode.

I den anledning vil vi derfor gerne benytte lejligheden til at belyse og uddybe vores begrundelse for hvorfor vi mener, at den svenske licensjagt ikke er i overensstemmelse med reglerne i habitatdirektivet.

EU-kommissionen anser den svenske praksis (licensjagten) som værende uforenelig med gældende EU-regler. Det fremgår af en afgørelse fra EU's ombudsmand vedrørende Ulvetids klage over kommissionens lange sagsbehandlingstid med kommissionens traktatbrudsprocedure mod Sverige (INFR(2010)4200). Afgørelsen, som vi har modtaget en kopi af, indeholdt et uddrag af et referat fra et møde mellem Den Europæiske Ombudsmands undersøgelsesteam og repræsentanter fra EU-kommissionen. Af dette uddrag fremgår det, at kommissionen betragter den svenske praksis (licensjagten) som uforenelig med gældende EU-regler.

Ulven er fredet i henhold til habitatdirektivets artikel 12, idet den er nævnt på bilag IV. En eventuel regulering af ulve kræver, at betingelserne i artikel 16 er opfyldt.

Habitatdirektivets Artikel 16

1. Hvis der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og fravigelsen ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde, kan medlemsstaterne fravige bestemmelserne i artikel 12, 13, 14 og 15, litra a) og b):

a) for at beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne

b) for at forhindre alvorlig skade navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom

c) af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet

d) med henblik på forskning og undervisning, genopretning af en bestand, gendannelse af disse arter og opdræt med henblik herpå, herunder kunstig opformering af planter

e) for under omhyggeligt kontrollerede betingelser selektivt og i begrænset omfang at tillade indsamling eller opbevaring af enheder af de arter, der er nævnt i bilag IV, i et antal, der er begrænset og specificeret af de kompetente nationale myndigheder.

Ifølge ovenstående skal 3 betingelser være opfyldt, for at en eventuel regulering kan iværksættes.

1. Der må ikke være en anden brugbar løsning.
2. Reguleringen må ikke forhindre opnåelse af gunstig bevaringsstatus, eller forringe opretholdelse af gunstig bevaringsstatus.
3. Mindst en betingelse i Artikel 16 stk. 1 litra a-e skal retfærdiggøres.

I Sverige opereres der med to forskellige former for jagt på ulve, "Skyddsjakt" og "Licensjakt"

Skyddsjakt, giver mulighed for at regulere ulve som udviser uhensigtsmæssig adfærd efter samme principper i de øvrige EU-lande. Det må antages at netop skyddsjakt er det instrument, som artikel 16 i habitatdirektivet tager sigte på i forbindelse med regulering af ulve som i henhold til myndighederne har givet anledning til problemer, som er defineret i artikel 16 Stk. 1 litra (a-e).

Skyddsjakt kan bevilges efter ansøgning hos de svenske myndigheder, typisk länstyrelsen i det aktuelle område. Herefter fås der ofte reguleringstilladelse på den eller de pågældende ulve som har skabt problemer for fåreholdere og rensdyrholdere. I Sverige gives der ofte reguleringstilladelse næsten pr. automatik. Det gælder i udpræget grad i det nordlige Sverige, i samernes område.

Licensjakt er derimod jagt på en større gruppe dyr, oftest hele familier eller hele revirer, ifølge Naturvårdsverket med det formål at tynde ud i bestande, der fx anses for at være for store eller for koncentrerede i forhold til et givent områdets beskaffenhed. Der kræves ikke individuel begrundelse og ulvene behøver ikke at have givet anledning til problemer, ligesom der ikke behøver at være sandsynlighed for, at deres tilstedeværelse vil forvolde omfattende skade fremover. Det skal imidlertid dokumenteres, at elimineringen af ulveflokkene afhjælper problemet. Naturvårdsverket refererer til det tidligere Miljødepartement, nu Klima- og næringslivsdepartementet).

1. INGEN ANDEN BRUGBAR LØSNING

For at gennemføre en regulering kræves det i henhold til artikel 16, at der ikke findes en anden brugbar løsning på problemet

Naturvårdsverket skriver flere steder, at der ikke stilles krav i habitatdirektivet om, at der defineres et formål med licensjagten. Det er korrekt, men det gør der i EU-sag C-674/17 punkt 41. For at vurdere om der findes en anden brugbar løsning, er det nødvendigt at kende formålet med licensjagten.

Det overordnede mål med den svenske licensjagt er at drive jagt på hele ulvefamiliegrupper for at tynde ud i ulvevirene der, hvor tætheden er størst. Dette er imidlertid ikke en begrundelse, som EU-kommissionen vil forventes at acceptere, og i praksis vil det også føre til, at der ikke vil være mulighed for at finde en alternativ brugbar løsning. Derfor bruger svenskerne begrundelser, der relaterer til de mere legitime argumenter for regulering og som findes i artikel 16 stk. 1 litra a-e.

Naturvårdsverket, som har det overordnede ansvar for licensjagten i Sverige, har uddelegeret ansvaret til länsstyrelserne i de enkelte län.

Som eksempel for nødvendigheden af at bevillige licensjagt bruger Örebro län og Vestmanlands län flere begrundelser: (Länsstyrelserne i Sveriges mellemste forvaltningsområde har et omfattende samarbejde i forbindelse med forvaltning af rovdyr, hvorfor det med rimelighed kan antages at de to nævnte läns begrundelser for licensjagt ikke adskiller sig væsentlig fra de øvrige läns begrundelser)

1. Det må ikke blive væsentligt mere besværligt at drive husdyrdrift
2. Der skal tages hensyn til de mennesker, der bor og arbejder i rovdyrtætte områder
3. Mindske den socialøkonomiske og psykosociale påvirkning, som tætte ulvevire kan have på den oplevede socialøkonomiske og psykosociale påvirkning, som mennesker bosat i områder med høj tæthed af ulve kan føle sig udsat for, skal mindskes
4. Licensjagt i specielt tætte områder øger muligheden for, at genetisk værdifulde ulves afkom kan etablere sig og komme ind i avlen. (Genetisk vigtige ulve er ulve, som har gener fra den karelske bestand, som derfor er medvirkende til at mindske problemet med indavl i den skandinaviske bestand)

For at opnå disse målsætninger har länsstyrelserne vedtaget, at den bedst egnede løsning er at fjerne hele ulvevire, altså skyde hele familiegrupper.

Vi mener, at blandt andet nedenstående punkter, som er hentet fra "Europa-kommissionens Vejledning om streng beskyttelse af dyrearter af fællesskabsbetydning i henhold til habitatdirektivet (2021/C 496/01)" (Herefter "VEJLEDNINGEN") viser at den svenske licensjagt ikke er i overensstemmelse med habitatdirektivet.

Punkt (3-51): "Analysen af, hvorvidt »der ikke findes nogen anden brugbar løsning«, forudsætter, at der foreligger et **specifikt problem** eller en **specifik situation**, (...). I de fleste tilfælde kan foranstaltninger til forebyggelse af skader på afgrøder eller besætning (f.eks. hensigtsmæssige hegn, alarmer til bortskræmning af vilde dyr, hyrdehunde, fårevogtning eller ændringer i husdyrforvaltningspraksis samt fremme af forbedring af levesteder eller bestande af byttedyr for de berørte arter) være et tilfredsstillende alternativ (...)"

Punkt (3-60): "Afgørelsen af, om en alternativ løsning er brugbar i en bestemt situation, skal baseres på forhold, der objektivt kan kontrolleres for f.eks. videnskabelige og tekniske oplysninger. (...). **En anden løsning kan ikke anses for at være utilfredsstillende, alene fordi den ville medføre større gener for eller kræve en adfærdændring hos de personer, der er omfattet af fravigelsen.** (...)

Efter vores mening er nedenstående præmisser fra EU-sag C-674/17, den såkaldte Tapioladom, yderlige "bevis" på at den svenske licensjagt ikke er i overensstemmelse med habitatdirektivet.

Præmis 30 fremhæves det, at habitatdirektivets artikel 16, stk. 1, som nøjagtigt og udtømmende fastlægger, på hvilke betingelser medlemsstaterne kan fravige bl.a. artikel 12, og som er en undtagelse til **direktivets beskyttelsesordning, som skal fortolkes indskrænkende og som pålægger den myndighed, som træffer beslutningen, bevisbyrden** for, at de krævede betingelser foreligger for hver fravigelse.

Præmis 41 foreskrives det, at de formål, der påberåbes til støtte for en fravigelse, skal defineres på en klar, præcis og underbygget måde i afgørelsen om fravigelse. En **fravigelse i henhold til habitatdirektivets artikel 16, stk. 1, kan nemlig kun indrømmes for så vidt angår konkrete ENKELTTILFÆLDE, der repræsenterer klart afgrænsede behov og specielle situationer.**

Ad 1. I Sverige er antallet af dræbte husdyr som følge af ulveangreb meget begrænset sammenholdt med andre lande i Europa. En alternativ løsning til licensjagt kan være at sætte ulvesikrede hegn op, at anvende vogterhunde eller på anden måde sikre husdyrene.

Ad 2. Dette argument for at drive licensjagt er meget generelt og opfylder ikke kravet i "Vejledningen" punkt (3-51) om, at det forudsætter, at der foreligger et specifikt problem eller en specifik situation. En alternativ løsning kunne være en mere omfattende information fra myndighedernes side, og at oplyse de involverede personer om fakta i forhold til rovdyrenes tilstedeværelse. Licensjagt er ikke et effektivt middel til at løse dette problem. Dels vil der hurtigt komme andre ulve i det ledige revir og dels vil det bidrage til at bekræfte de personer som er bekymret ved sameksistensen med ulve i, at ulve og andre rovdyr er farlige for mennesker og derfor må fjernes.

Ad. 3 Dette argument for at gennemføre licensjagt ligger meget på linje med punkt to.

Ad 4 For at undgå, at en genetisk vigtige ulv bliver skudt ved en fejltagelse, afholdes der ikke licensjagt i områder med genetisk vigtig ulve. Af den grund virker det ikke sandsynligt, at der er genetisk vigtige ulve i nabolaget der er på udkig efter et ledigt revir. Det er derfor langt mere sandsynligt at det tomme revir blot vil blive overtaget af ulve fra et af naborevirerne. Det virker derfor usandsynligt at licensjagt på et helt ulverevir i et område med mange ulve, hvoraf kun meget få ulve har vigtige gener fremmer mulighederne for at genetisk vigtige ulve kan at etablere sig.

2. FRAVIGELSEN IKKE ER TIL HINDER FOR OPRETHOLDELSE AF DEN PÅGÆLDENDE BESTANDS BEVARINGSSTATUS I DENS NATURLIGE UDBREDELSESOMRÅDE

GUNSTIG BEVARINGSSTATUS:

Definition af "gunstig bevaringsstatus" ifølge artikel 1 i habitatdirektivet:

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare dens bestande.

Uddrag af Naturvårdsverkets BESLUT 2015-11-30 Ärendenr: NV-02945-15

Regeringsuppdrag - Uppdrag att utreda gynnsam bevarandestatus for varg (M2015/1573/Nm)

"Vigtige punkter, hvor Naturvårdsverket og forskerne har samme vurdering:"

- Ulvene i Skandinavien udgør en naturlig del af en større nordeuropæisk bestand, som omfatter ulvene i Norge, Sverige, Finland og Rusland, og som også strækker sig ned til bl.a. baltiske lande og Polen. (Ikke alle forskerne der deltog, er enige i den vurdering)
- Denne større nordeuropæiske bestand skal bestå af mindst 1.700 ulve, for at den kan anses for langsigtet levedygtig, dvs. have en ubetydelig risiko for udryddelse og opretholde genetisk variation, så populationen kan udvikle sig i evolutionære perspektiver og tilpasse sig skiftende miljøforhold
- I betragtning af at de svenske og skandinaviske ulve udgør en del af den større bestand (gennem immigration og udvandring og genstrømmen forbundet hermed), vurderer Naturvårdsverket, samt alle forskerne undtagen én, at der behøves mindst 300 ulve i Sverige, og at mindst en ny immigrant fra Finland eller Rusland skal formere sig med de skandinaviske ulve almindeligvis hver 5-års periode (ulvegeneration), for at ulven i Sverige fortsat kan anses for at have en gunstig bevaringsstatus.
- Den genetiske sammenhæng gennem immigration af ulve fra de finsk-russiske delpopulationer er afgørende og skal virke for, at vurderingen af mindst 300 ulve kan gælde. Hvis reproduktion af nye immigranter ikke finder sted med skandinaviske ulve hver ulvegeneration, nu eller i fremtiden, skal den skandinaviske stamme bestå af mindst 1700 ulve for at bestå de genetiske bevaringskriterier og anses for at have gunstig bevaringsstatus.

METAPOPOPULATIONEN:

Naturvårdsverket oplyser herover, at en population skal bestå af mindst 1700 ulve for ikke at miste genetisk diversitet, og tager udgangspunkt i, at den skandinaviske bestand er en delpopulation af en metapopulation, som omfatter hele den nordeuropæiske population, som ud over den skandinaviske bestand (Sverige og Norge) består af den karelske bestand (Finland og Rusland) og baltiske bestand.

Biologisk set virker det meget usandsynligt at den baltiske bestand har udveksling af gener med den skandinaviske bestand. Til trods for, at den baltiske population og den karelske population er forbundne med hinanden via den russiske del af den karelske population, er der som følge af de enkelte immigranter der er ankommet til den skandinaviske population, så vidt vides endnu ikke fundet gener fra den baltiske population i den skandinaviske. I den skandinaviske bestand har man hidtil udelukkende fundet gener fra den karelske bestand.

Den absolut korteste vej mellem den skandinaviske ulvebestand og den baltiske ulvebestand er over 1600 Km. Selv om der er set eksempler på ulve der har løbet lange distancer på over 1600 km. må det anses for at være udelukket, at ulve jævnligt skulle vælge at løbe så langt netop den vej. Hvis en ulv undtagelsesvis skulle vælge at løbe den lange vej fra Estland til Midtsverige, ville det ikke blot kræve at ulven kom levende gennem samernes område i Sverige, hvor rensdyrdriften næsten automatisk udløser skyddsjagt men at den også overlevede en tur på små 400 km. gennem Rusland, forudsat den tilfældigvis løb den direkte vej mellem Estland og Finland. I Rusland er ulven ikke beskyttet og anses for et eftertragtet jagtobjekt.

Da der således ikke er noget, der tyder på at ulve fra den baltiske population har formået at blande sig med den skandinaviske population, må det anses for tvivlsomt at benytte den baltiske del af metapopulationen som mål for den potentielle genetiske diversitet

Juridisk set kan et EU-land ikke indregne ulve fra et tredjeland i en metapopulation, hvilket fremgår af (sag C-674/17) præmis 60, som foreskriver, at bestande fra tredjelande, som ikke er forpligtede af EU's beskyttelse af arten, ikke må medregnes. Der er derfor ikke juridisk belæg for at indregne den russiske del af den karelske bestand i metapopulationen.

Da den baltiske bestand således ikke har adgang til Finland uden at skulle tilbagelægge 400 km. gennem Rusland, hvor der drives intens jagt på ulve, virker det ikke rimeligt at antage, at EU vil acceptere at medregne den baltiske bestand i en fælles metapopulation med den skandinaviske population. Hertil kommer at Finland er ved at bygge et 200 Km. langt og 3 meter højt hegn til den russiske grænse.

Den finske del af den karelske bestand udgør 300 individer. Det medfører, at den finsk-karelske bestand og den skandinaviske bestand, som må anses for at udgøre den reelle metapopulation, består af i alt 650 ulve, forudsat at Sveriges del af populationen regnes som bestandsmålet på 300 individer.

Ved at bruge Naturvårdsverkets egen oplysning om, at det vil kræve en population på 1700 individer i Sverige, hvis der ikke tilføres nye gener fra metapopulationen hvert femte år, må det samme forhold gøre sig gældende for den metapopulation som den skandinaviske population er en del af.

GENETISK DIVERSITET:

Den skandinaviske ulvebestand (Sverige og Norge), stammer oprindeligt fra to ulve fra den karelske bestand, der kom til Sverige i 1983. Siden da er der ankommet en hanulv i 1991, som har haft succes med at yngle. I 2008 ankom yderligere to hanulve. De lange perioder på henholdsvis 8 og 17 år uden tilførsel af nye gener har sat sine spor i den svenske ulvepopulation, som derfor nu er stærkt indavlet.

Tunturi hannen (G15-16) ankom 8 år senere, i 2016. Han og samtlige hvalpe er sandsynligvis døde og har således ikke bidraget med nye gener til populationen.

Tiveden parret (G31-13 og G23-13) blev flyttet fra Nordsverige til Sydsverige. Hanulven og samtlige hvalpe er formodentlig døde uden at bidrage med gener til populationen. Hunulven fik imidlertid levedygtige hvalpe med en anden han.

På denne måde gik der hele ni år indtil der i 2017 omsider kom friske gener fra den karelske bestand. Til trods for disse lange perioder (8, 17 og 9 år) forvalter Naturvårdsverket fortsat den svenske ulvepopulation som om der er kommet nye gener hvert femte år, selvom populationen har en indavlsgrad på 0,24 hvilket svarer til bror-søsterniveau.

Bemærkninger til "Gunstig bevaringsstatus":

Ifølge "Vejledningen" punkt (2-19) fremgår, at "den beskyttelse, som den nævnte bestemmelse giver, **ikke ophører med at finde anvendelse på de arter, der har opnået en gunstig bevaringsstatus**". Dette fremgår ligeledes af EU-sag C473/19 og C-474/19 Præmis 57.

Det kan altså konstateres, at selv hvis der er opnået gunstig bevaringsstatus for ulvene i Sverige, betyder det **ikke** at Sverige kan indføre et bestandsloft.

Med udgangspunkt i " Naturvårdsverkets BESLUT 2015-11-30 Ärenden: NV-02945-15

" og Naturvårdsverkets "Nationell Förvaltningsplan -Vilt-Varg fra april 2016" kan det konstateres, at den metapopulation på 1700 ulve, som Sverige baserer sin mindstebestand på 300 individer på, ikke eksisterer. Der er derfor hverken biologisk eller juridisk (Habitatdirektivet) belæg for Sveriges påstand om, at et bestandsmål på 300 ulve er tilstrækkelig til at sikre en gunstig bevaringsstatus.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at de to forskergrupper, som skrev baggrundrapporterne for Naturvårdsverkets beslutning om, at antallet af ulve der skal til for at opnå gunstig bevaringsstatus i Sverige, ikke var enige. Den amerikanske forskergruppe, og én af forskerne fra den svenske forskergruppe mente, at der skulle mindst 600 ulve til at opnå gunstig bevaringsstatus og at 300 ulve som dermed var antalsmæssigt utilstrækkeligt.

Naturvårdsverket oplyser desuden, at der, ud over en metapopulation på 1700 ulve kræves at der tilføres nye gener fra den karelske bestand hver ulvegeneration (5 år). Högsta förvaltningsdomstolen skriver i HFD 2016 ref. 89 "Fråga om förudsättningar för licensjakt efter varg" **at det er af stor betydning at reproduktionen sker regelbundet hvert 5. år, sådan som Naturvårdsverket har bygget sine forudsætninger op.** Ligesom HFD også påpeger at de svenske ulves **indavlsproblemer viser sig i mindre kuldstørrelser og misdannelser**, hvilket dog ikke har fået Naturvårdsverket eller de forskere, som Naturvårdsverket støttede sig til, til at finde det nødvendigt at ulvepopulationen skulle øges.

Norske ulve tælles almindeligvis med i den fælles skandinaviske bestand, da ulvene i Sverige og Norge deler gener. Det til trods, er det tvivlsomt om Sverige kan indregne de norske ulve i forbindelse med beregning af gunstig bevaringsstatus, da Norge ligesom Rusland ikke er med i EU og derfor ikke er bundet af habitatdirektivet. Den norske ulvebestand på mindre en 100 ulve hvoraf en stor del ikke er hel-norske, idet de lever i grænseområdet til Sverige. Dette problem ses meget tydeligt i lyset af den nuværende Norske regerings rovdyrspolitik.

3. ARTIKEL 16 STK 1 LITRA B & C

1. Hvis der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og fravigelsen ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde, kan medlemsstaterne fravige bestemmelserne i artikel 12, 13, 14 og 15, litra a) og b):

b) for at forhindre alvorlig skade navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom

c) af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet

LITRA b)

Det kan med rimelighed antages at litra b kan begrænses til "besætning" da de øvrige scenarier må anses for at være irrelevante i forhold til ulve.

I EU-sag C-674/17 punkt (3-22) fastslås det, at en fravigelse ikke kan indrømmes alene fordi det vil kræve en ændring i landbrugsaktiviteterne eller at det ikke er muligt at bruge de sædvanlige teknologier. I punkt 3-24 fastslås, at forebyggende fravigelser kræver, at der er STOR sandsynlighed for ALVORLIG skade. Det skal påvises med tilstrækkelig dokumentation, at der foreligger risiko for at skaden er stor, ligesom der skal foreligge dokumentation for at skaden er alvorlig. Ifølge punkt 3-25 bør fravigelser målrettes tilstrækkeligt præcist, endda mod en enkelt enhed.

Det fremgår af "Vejledningen" i punkt (3-17) at "Fravigelser indrømmes, fordi der er et **specifikt problem** eller en **specifik situation**, der skal imødegås (...)".

På Bilag III i "Vejledningen" "Gennemførelse af habitatdirektivets artikel 12: Eksempel med ulve" Side 108-109 kan det læses at " **Denne begrundelse kan anvendes til at fjerne ulve, som kan forventes at drive betydelig rovdrift på besætninger**, selv om der er gennemført passende forebyggende foranstaltninger (f.eks. ulvesikre elektriske hegn og hyrdehunde)."

De tilladelser som Naturvårdsverket udsteder, henviser blandt andet til skade på husdyr. Naturvårdsverket henviser til generelle skader, uden dokumentation for at der er stor risiko for de vil indtræde, ligesom der ikke foreligger dokumentation for at den eventuelle skade vil være alvorlig.

Som det fremgår af eksemplet med ulve i "Vejledningen" kan Artikel 16 stk. 1 litra b kan dette litra kun anvendes på ulve i tilfælde, hvor ulve allerede har gjort, eller kan forventes at gøre stor skade på besætninger. Artikel 16 stk. 1 litra b kan således ikke anvendes til en generel jagt på ulve.

I Naturvårdsverkets "Nationell förvaltningsplan för varg" oplyses at "ambitionen bør være at antallet af rovdyrangreb på husdyr i ingen dele af Sverige må være så høj, at husdyravl gøres væsentligt vanskeligere eller umuliggøres. Toleranceniveauet for skader på rensdyr forårsaget af store rovdyr kan ifølge samme forvaltningsplan maksimalt være 10 % baseret på det faktiske antal rensdyr i den pågældende sameby." Det må med rimelighed antages at det kriterie, som der stilles i forbindelse med rensdyr også gælder for får.

I 2018 blev der kun dræbt 161 får i Sverige af 31 ulveflokk. Til sammenligning blev der i 2019 dræbt 3000 får i Tyskland af 128 ulveflokk. I Danmark blev der i 2020 dræbt 242 får af 10 ulve og i 2022 blev der dræbt 161 får af 29 ulve.

Efter Naturvårdsverkets egne definitioner på et betydeligt tab af husdyr, viser tallene at de husdyr, der dræbes af ulve i det mellemste forvaltningsområde, ikke kan betegnes som betydelige tab. Til information drives der ikke licensjagt, men udelukkende skydssjagt, i det nordlige forvaltningsområde.

LITRA C)

Det skal bemærkes, at der er tale om hensyn til den offentlige sundhed, sikkerhed og **andre bydende nødvendige hensyn** til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art hvis jagt på ulv skal kunne tillades

I (Beslut) Vedtagelsen af licensjagt i Örebro län og Vestmanlands län angives flere begrundelser for licensjagt med baggrund i "litra C".

Blandt andre at øge accepten af ulveforvaltningen og mindske accepten af illegal jagt, som efter länstyrelsernes opfattelse er en forudsætning for at bibeholde en gunstig bevaringsstatus.

Et andet formål med licensjagt er at begrænse negative socialøkonomiske og psykosociale påvirkninger som en tæt ulvepopulation kan have på mennesker der bor i et område med mange ulve.

Et tredje formål er hensynet til de mennesker, som lever og arbejder i rovdyr-tætte områder. I praksis indebærer det at alle forvaltningsmæssige handlinger som vedtages, inklusiv licensjagt, har til formål at fremme sameksistens mellem mennesker og ulve.

At licensjagt fremmer sameksistensen mellem mennesker og ulve er der delte meninger om blandt forskere.

I sag C-674/17 punkt 45 kræves det, at den ansvarlige myndighed på grundlag af strengt videnskabelige oplysninger kan bevise påstanden om, at bestandsplejende jagt faktisk kan mindske den ulovlige jagt, og at nettovirkningen er positiv. Det vil sige, at den ansvarlige myndighed skal kunne dokumentere at der skydes færre ulve i licensjagten, end der ellers ville være blevet skudt illegalt. Det er ikke sket i Sverige

På Bilag III i "Vejledningen" "Gennemførelse af habitatdirektivets artikel 12: Eksempel med ulve" side 109 kan det læses at "vedrørende hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, kan f.eks. begrunde anvendelsen af aversive metoder til at genere eller fjerne **tilvænnede, domesticerede eller pågående ulve, som gentagne gange nærmer sig mennesker, eller andre individer eller ulveflokk, der udviser uønsket og farlig adfærd.**"

Med andre ord kan Artikel 16 stk. 1 litra c ikke anvendes, medmindre der er tale om domesticerede, habituerede eller pågående ulve, eller ulve der udviser uønsket adfærd. Denne artikel kan ikke anvendes som begrundelse for at regulere tilfældigt udvalgte ulve.

Af en videnskabelig rapport fra Göteborgs Universitet "Att leva nära stora rovdjur" fremgår det, at trods den særdeles lave risiko for ulveangreb på mennesker, var 46% af de adspurgte personer, som levede i områder med store rovdyr, bekymrede for at have rovdyr i nærheden. 6% oplyste ligefrem, at det påvirkede ...)20 % var bekymrede for egen sikkerhed. Bekymringen medførte at 6% af de adspurgte personer oplyste at det påvirkede deres lyst til at bo i området.

Selv om bekymringen rent faktisk er ubegrundet, må det betragtes som problematisk, at så forholdsvis mange mennesker føler sig negativt påvirkede af rovdyrenes tilstedeværelse. For de mennesker som er bekymrede, er bekymringen reel nok.

Det viser, at myndighederne ikke har været i stand til at informere i tilstrækkelig grad, men i stedet fokuserer på at fjerne rovdyrene. Naturvårdsverkets tilgang til problemet; at fjerne hele ulverevirer der, hvor bestanden er tættest, løser på ingen måde problemet med indbyggernes (irrationelle) angst for ulvene. De revirer, hvor ulvene skydes, vil stort set omgående blive indtaget nye ulve. Ikke mindst fordi et tomt revir i et område, der som udgangspunkt har haft en stor ulvepopulation, vil virke attraktivt på ulve, der er på udkig efter et revir.

At fjerne hele ulvefamilier for at mindske en eventuel oplevet negativ påvirkning blandt de mennesker, der lever med ulve i nærheden, er alt for generelt og lever ikke op til Vejledningens krav om, at der skal foreligge et specifikt problem for at iværksætte jagt på ulven eller ulvene.

Konklusion:

Den svenske licensjagt er ikke forenelig med reglerne i habitatdirektivet:

1. Indledningsvis i denne redegørelse oplyses at Ulvetid er i besiddelse af et dokument hvori kommissionen betragter den svenske praksis (licensjagten) som uforenelig med gældende EU-regler.
2. Sverige udfører licensjagt på ulven uanset at det fremgår af "Vejledningen" at den beskyttelse, som den nævnte bestemmelse giver, **ikke ophører med at finde anvendelse på de arter, der har opnået en gunstig bevaringsstatus**".
3. Sverige har ikke godtgjort at der ikke findes andre brugbare løsninger for at løse de nævnte problemer, og de nævnte problemer ikke alle kan retfærdiggøre licensjagt på ulvene
4. Sverige oplyser at ulven i Sverige er i gunstig bevaringsstatus. Det er der imidlertid mange ting der taler for, IKKE er rigtigt.
5. Begrundelserne for at bevillige licensjagt, som begrundes med reglerne i habitatdirektivets Artikel 16 stk. 1 litra a-e, er i visse tilfælde helt utilstrækkeligt underbygget.

Med venlig hilsen

Ole Pedersen
Formand
Foreningen Ulvetid
Maglemosen 1 – 4070 Kr. Hyllinge – Danmark
Tlf.: + 45 60613739
Mail: formand@ulvetid.dk
Hjemmeside: www.ulvetid.dk

Ulv i Danmark – Naturligvis